

BIBLIOTECA DE DREPT PENAL
ȘI DREPT PROCESUAL PENAL

**METODE SPECIALE DE SUPRAVEGHERE.
PERSPECTIVA DREPTULUI NAȚIONAL
ȘI A JURISPRUDENȚEI CEDO**

Cuprins

ABREVIERI	11
CAPITOLUL 1. CONSIDERAȚII CU CARACTER INTRODUCȚIV	13
1.1. Administrarea probelor în procesul penal.....	13
1.2. Istoria procedurii probator al metodelor speciale de supraveghere în România.....	18
1.2.1. Filajul – măsură de supraveghere în perioada comunistă	19
1.2.2. Supravegherea informativă în perioada comunistă.....	27
1.2.3. Urmărirea informativă în perioada comunistă	29
1.2.4. Reglementarea metodelor speciale de supraveghere prin legi speciale intrate în vigoare după anul 1990	30
1.2.5. Reforma legislativă a metodelor speciale de supraveghere realizată prin Legea nr. 281/2003.....	31
1.2.6. Noțiunea de metode speciale de supraveghere. Delimitarea de metodele speciale de cercetare	34
CAPITOLUL 2. RELAȚIA ÎNTRE METODELE SPECIALE DE SUPRAVEGHERE ȘI DREPTURILE FUNDAMENTALE.....	38
2.1. Corelația dintre metodele speciale de supraveghere și dreptul la viață privată	39
2.2. Corelația dintre metodele speciale de supraveghere și principiul aflării adevărului în procesul penal.....	43
2.3. Garanții substanțiale și procedurale în domeniul metodelor speciale de supraveghere.....	44
2.3.1. Clasificarea garanțiilor în domeniul metodelor speciale de supraveghere	51
2.3.2. Existența unui cadru legislativ clar, previzibil și accesibil – garanție substanțială	51
2.3.3. Folosirea interceptărilor numai în cazuri excepționale – garanție substanțială	60
2.3.4. Autorizarea măsurilor de supraveghere pe un interval de timp limitat – garanție substanțială	61

2.3.5. Autorizarea măsurii de către un magistrat – garanție procedurală.....	62
2.3.6. Existența unui recurs efectiv pentru a contesta autorizarea sau punerea în executare a măsurii speciale de supraveghere – garanție procedurală	63
2.3.7. Informarea persoanei supravegheate – garanție procedurală	68
2.3.8. Sancționarea supravegherii persoanelor fără încuviințarea organelor judiciare – garanție procedurală.....	70
2.3.9. Sancțiunile penale	71
2.3.10. Sancțiunile civile	75
2.3.11. Sancțiuni procesual penale	76
2.3.12. Nulitatea actelor de încuviințare sau punere în executare a metodelor speciale de supraveghere	78
2.3.13. Nulitatea absolută	79
2.3.15 Efectele nulităților și excluderea probelor	87

CAPITOLUL 3. CONDIȚII DE AUTORIZARE A METODELOR SPECIALE DE SUPRAVEGHERE ÎN PROCESUL PENAL	94
3.1. Condiții de procedibilitate. Existența unui cadru procesual	95
3.2. Condiții de fond.....	97
3.2.1. Suspiciunea rezonabilă privind săvârșirea ori pregătirea săvârșirii unei infracțiuni.....	97
3.2.2. Caracterul necesar al metodelor speciale de supraveghere	105
3.2.3. Caracterul proporțional	108
3.2.4. Caracterul subsidiar	111
3.3. Scurte concluzii	113

CAPITOLUL 4. PROCEDURA ÎNCUVIINȚĂRII METODELOR SPECIALE DE SUPRAVEGHERE.....	115
4.1. Formularea unei propuneri de către organele de urmărire penală.....	116
4.2. Încuviințarea metodelor speciale de supraveghere de către judecătorul de drepturi și libertăți.....	118
4.3. Prolungirea măsurilor de supraveghere tehnică încuviințate de judecătorul de drepturi și libertăți.....	124

4.4. Autorizarea metodelor speciale de supraveghere de către procuror în cazuri excepționale.....	126
4.4.1. Urgența.....	130
4.4.2. Structura actului de autorizare.....	131
4.4.3. Controlul judecătoresc asupra ordonanței.....	134
4.5. Durata metodelor speciale de supraveghere.....	138
4.6. Subiecții metodelor speciale de supraveghere.....	140
CAPITOLUL 5. PUNEREA ÎN EXECUTARE A METODELOR SPECIALE DE SUPRAVEGHERE.....	142
5.1. Persoanele cu atribuții în punerea în executare a mandatului de supraveghere tehnică.....	142
5.1.1. Procurorul.....	144
5.1.2. Organele de cercetare penală.....	144
5.1.3. Lucrătorii specializați din cadrul poliției.....	147
5.1.4. Organele din cadrul serviciilor secrete – organe specializate ale statului.....	149
5.1.5. Decizia Curții Constituționale 51 din 15 februarie 2016.....	151
5.1.6. Protocoalele încheiate între autoritățile judiciare – Ministerul Public și Înalta Curte de Casație și Justiție – și Serviciul Român de Informații.....	154
5.1.7. Protocolul nr. 00750 din 4 februarie 2009.....	154
5.1.8. Protocolul 09472 din 8 decembrie 2016.....	156
5.1.9. Decizia Curții Constituționale nr. 26 din 16 ianuarie 2019 – conflict de natură constituțională.....	157
5.1.10. Centrul Național de Interceptare a Comunicațiilor – structură în cadrul Serviciului Român de Informații.....	160
5.1.11. Neconstituționalitatea dispozițiilor O.U.G. nr. 6/2016 privind unele măsuri pentru punerea în executare a mandatelor de supraveghere tehnică dispuse în procesul penal.....	164
5.2. Procesul de selecție a rezultatelor activităților de supraveghere tehnică.....	170
5.2.1. Consemnarea activităților de supraveghere tehnică.....	174
5.2.2. Procesul-verbal de redare.....	178
5.2.3. Selectarea și redarea convorbirilor, comunicărilor sau conversațiilor interceptate și înregistrate.....	180

5.2.4. Certificarea procesului-verbal de redare	182
5.3. Condițiile de păstrare ale rezultatelor supravegherii tehnice	183
5.3.1. Păstrarea suportului tehnic care conține rezultatul activităților de supraveghere.....	183
5.3.2. Arhivarea materialelor rezultate din măsurile de supraveghere tehnică.....	185
5.3.3. Conservarea materialelor rezultate din supravegherea tehnică	188
5.4. Folosirea datelor obținute în urma supravegherii tehnice într-o altă cauză	190
5.5. Semnarea electronică a datelor rezultate în urma supravegherii tehnice.....	195
5.6. Informarea persoanei supravegheate.....	196
5.6.1. Amânarea informării persoanei supravegheate ori a prezentării rezultatelor activității de supraveghere	198
5.6.2. Informarea judecătorului de drepturi și libertăți la finalizarea punerii în executare a supravegherii tehnice sau în alte ipoteze	202
5.7. Plângerea împotriva măsurilor de supraveghere tehnică.....	203
5.8. Încetarea supravegherii tehnice	207
5.8.1. Încetarea supravegherii tehnice prin atingere la termen	207
5.8.2. Încetarea supravegherii tehnice înainte de expirarea duratei.....	208

CAPITOLUL 6. CONȚINUTUL METODELOR SPECIALE DE SUPRAVEGHERE	210
6.1. Conținutul metodei speciale de supraveghere – interceptarea comunicațiilor ori a oricărui tip de comunicare la distanță	210
6.1.1. Imposibilitatea interceptării comunicațiilor purtate prin intermediul aplicațiilor mobile care folosesc tehnologia end-to-end encryption.....	215
6.1.2. Distincții între interceptarea comunicațiilor și obținerea datelor de trafic și localizare generate de telefonul mobil.....	219
6.2. Conținutul metodei speciale de supraveghere – accesul la un sistem informatic	221

6.2.1. Accesul organelor de anchetă la informațiile disponibile pe un cont de socializare	226
6.2.2. Diferențe între accesul la un sistem informatic și percheziția informatică	227
6.3. Conținutul metodei speciale de supraveghere – supravegherea video, audio sau prin fotografiere	229
6.4. Conținutul metodei speciale de supraveghere – localizarea sau urmărirea prin mijloace tehnice.....	231
6.5. Înregistrările extrajudiciare.....	233
CAPITOLUL 7. PARTICULARITĂȚI ALE METODELOR SPECIALE DE SUPRAVEGHERE.....	239
7.1. Provocarea la probă în domeniul metodelor speciale de supraveghere	239
7.2. Supravegherea tehnică în cazul folosirii investigatorilor sub acoperire.....	242
7.3. Valoarea probatorie a probelor obținute din supravegherea tehnică	245
7.4. Expertizele criminalistice în domeniul metodelor speciale de supraveghere	246
7.5. Supravegherea tehnică a raportului dintre avocat și client	249
7.5.1. Avocatul – subiect al supravegherii tehnice	250
7.5.2. Limitele protecției raportului avocat-client	252
7.5.3. Instrumente procesuale de remediere a încălcării produse de interceptarea comunicărilor dintre avocat și client....	254
CAPITOLUL 8. COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ ÎN DOMENIUL SUPRAVEGHERII TEHNICE.....	256
8.1. Notificarea autorităților naționale cu privire la interceptarea subiectului care se află pe teritoriul României	260
8.2. Comisia rogatorie internațională în domeniul interceptării și înregistrării convorbirilor și comunicărilor.....	262
CAPITOLUL 9. SUPRAVEGHEREA PERSOANELOR ÎN DOMENIUL SECURITĂȚII NAȚIONALE.....	264
9.1. Activitățile specifice culegerii de informații care presupun supravegherea persoanelor	265

9.2. Procedura încuviințării activităților specifice culegerii de informații care presupun restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți fundamentale ale omului	268
9.2.1. Formularea unei cereri de către organele de informații	269
9.2.2. Rolul procurorului în soluționarea unei cereri de autorizare a activităților specifice culegerii de informații care presupun restrângerea drepturilor fundamentale	271
9.2.3. Soluționarea referatului de judecătorii desemnați de la Înalta Curte de Casație și Justiție	272
9.3. Condiții pentru autorizarea activităților specifice culegerii de informații care presupun restrângerea drepturilor fundamentale	273
9.3.1. Existența unei amenințări la adresa securității naționale a României	274
9.3.2. Caracterul necesar și proporțional al activităților specifice pentru cunoașterea, prevenirea sau combaterea amenințării la adresa securității naționale	275
9.3.3. Caracterul subsidiar al activităților specifice restrictive de drepturi fundamentale	276
9.3.4. Încetarea activităților specifice culegerii de informații care presupun restrângerea drepturilor fundamentale	276
9.4. Punerea în executare și valorificarea rezultatelor mandatului de supraveghere tehnică în cadrul procesului penal	277
9.4.1. Informarea persoanelor supravegheate și contestarea măsurii	278
9.4.2. Valorificarea în procesul penal a rezultatelor activităților specifice culegerii de informații și modalitatea de contestare a acestora	280
 CONCLUZII ȘI PROPUNERI DE <i>LEGE FERENDA</i>	 285
 BIBLIOGRAFIE	 301

Radu-Bogdan Călin

Universul Juridic

București

-2025-

Capitolul 1

Considerații cu caracter introductiv

1.1. Administrarea probelor în procesul penal

În cărțile de istorie¹, printre primele mențiuni referitoare la supravegherea de către organele de spionaj se numără la interceptarea comunicărilor purtate de Hitler cu generalii săi în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, prin spargerea codului Enigma de către echipa de decodificatori englezi de la Bletchley Park.

În România, metodele speciale de supraveghere sau cercetare reprezintă procedee probatorii ce pot fi folosite în cauzele care au ca obiect infracțiuni grave. Metodele speciale de supraveghere sunt instrumente vitale în procesele penale, cu ajutorul cărora organele de anchetă își îndeplinesc obligația de a asigura aflarea adevărului. Supravegherea prin mijloace tehnice în procesul penal a cunoscut o evoluție atât din punct de vedere legislativ, cât și din punct de vedere operațional. În prezent, o mare parte din activitatea infracțională este desfășurată sau planificată prin intermediul mijloacelor electronice, comunicarea fiind purtată prin mesaje criptate, pe Darknet, social media, astfel că este normal ca investigatorii să aibă la dispoziție instrumente adecvate pentru a descoperi și proba astfel de infracțiuni. Folosirea supravegherii în procesul penal în vederea obținerii de probe îmbracă haina unui procedeu probatoriu complex, care poate fi autorizat numai într-un cadru procesual, atunci când sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege.

Aceste procedee probatorii sunt utile pentru aflarea adevărului și presupun o ingerință ridicată în dreptul la viață privată, astfel că este necesar să existe un echilibru între buna desfășurare a anchetei penale și limitarea adusă dreptului la viață privată. Procedeu probatoriu al interceptării comunicațiilor are un caracter special și secret, care presupune o profundă intruziune în dreptul la viață privată, astfel că legiuitorul a

¹ M. Smith, *Spargerea codului nazist Enigma*, Ed. Orizonturi, Colecția Secretele istoriei, București, 2011.

reglementat mai multe garanții de care beneficiază persoana supravegheată în vederea respectării dreptului la un proces echitabil și a limitării arbitrariului în ingerințele la dreptul la viață privată.

Legiuitorul român a consacrat legislativ, în materia administrării probelor în cauzele penale, sistemul liberal al probelor. Acest sistem este în principal caracteristic procedurilor acuzatoriale și presupune lipsa unei enumerări exhaustive a mijloacelor de probă, existând posibilitatea de a fi administrate orice probe, atâta vreme cât nu sunt interzise de lege. „Organele judiciare sunt libere să își formeze convingerile asupra probelor administrate, acestea neavând o valoare probatorie dinainte stabilită de lege”¹.

În titlul IV al Părții Generale a Codului de procedură penală sunt enunțate regulile generale din materia probelor, mijloacelor de probe și a procedeele probatorii. Având în vedere scopul probelor în procesul penal, acela de a conduce la aflarea adevărului și la stabilirea existenței elementelor de tipicitate, se poate concluziona că întregul proces penal este dominat de problema probelor. Organele judiciare au obligația de a asigura aflarea adevărului pe baza probelor administrate cu privire la faptele penale ce fac obiectul cauzei, precum și cu privire la persoanele implicate în activitatea infracțională².

Materia administrării probelor în procesul penal este în strânsă legătură cu principiul aflării adevărului, ansamblul materialului probator administrat într-o cauză penală are ca principal scop suprapunerea adevărului judiciar cu cel obiectiv. În doctrină s-a reținut că „*maniera în care aflarea adevărului este conceptualizată influențează radical întreaga arhitectură a teoriei generale a probelor, trăsăturile sistemului probator, respectiv concepte care dau viață normelor dreptului pozitiv al probelor, astfel încât, preliminar, se impun clarificări privind morfologia adevărului judiciar*”³. În sistemul de drept procesual român aflarea adevărului nu este

¹ I. Neagu, M. Damaschin, *Tratat de procedură penală, parte generală*, Ed. Universul Juridic, București, 2022, p. 467.

² A. Boroi, G. Negruț, *Capitolul al VI-lea. Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii în procesul penal*, Blog Hamangiu, mai 2022, disponibil pe <https://bloghamangiu.ro/capitolul-al-vi%E2%80%9Dilea-probele-mijloacele-de-proba-si-procedeele-probat-orii-in-procesul-penal/>, accesat la 23 iulie 2022.

³ P. Udroi, în M. Udroi (coord.), *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole*, ed. 3, Ed. C.H. Beck, București, 2020, p. 522.